

Bet. o. f. t. beslutn. vedr. den danske militære straffelov på Færøerne

Til beslutningsforslag nr. B 149. Betænkning afgivet af Det Politisk-Økonomiske Udvalg den 21. maj 2003

Betænkning

over

Forslag til folketingsbeslutning om at ophæve den danske militære straffelov på Færøerne

[af Tórbjörn Jacobsen (TF)]

1. Udvalgsarbejdet

Beslutningsforslaget blev fremsat den 11. april 2003 og var til 1. behandling den 14. maj 2003. Beslutningsforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Det Politisk-Økonomiske Udvalg.

Møder

Udvalget har behandlet beslutningsforslaget i 1 møde.

2. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af SF, EL, TF og Lisbeth L. Petersen (V)) indstiller beslutningsforslaget til *forkastelse*.

Flertallet i udvalget beklager, at den danske militære straffelov fra 1973 og ændringen i 1978 ikke blev kundgjort på Færøerne umiddelbart efter vedtagelserne, hvilket bevirkede, at den militære straffelov fra 1937 var gældende på Færøerne helt op til i år.

Det danske rigsfællesskab forudsætter ensartet lovgivning på områder som bl.a. mønt, kongehus samt udenrigs- og sikkerhedspolitiske anliggender. Dette er i strid med det foreliggende beslutningsforslag, hvorfor flertallet ikke kan stemme for forslaget.

Flertallet finder det hensigtsmæssigt, at Færøerne (og Grønland) inddrages i lovgivningsprocesser i form af høring eller anden indflydelse inden endelig vedtagelse i Folketinget i de tilfæl-

de, hvor lovgivningen også skal gælde for Færøerne (og Grønland).

Flertallet noterer sig derfor også med tilfredshed, at udenrigsminister Per Stig Møller i forbindelse med et besøg på Færøerne den 14. maj 2003 har tilkendegivet, at den danske regering er indstillet på at indgå en principaftale om, hvordan Færøerne fremover inddrages i udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål. Denne principaftale vil naturligvis også præcisere forholdet mellem ansvar og frihed i forhold til rigsfællesskabet. Dette vil respektere rigsfællesskabet, samtidig med at ønsket om større medindflydelse og medansvar imødekommes.

Et *mindretal* i udvalget (SF, EL, TF og Lisbeth L. Petersen (V)) indstiller beslutningsforslaget til *vedtagelse uændret*.

Enhedslistens medlem af udvalget bemærker, at de danske myndigheder længe har forkludret spørgsmålet om den danske militære straffelov på Færøerne. Dels ved ikke hurtigt og betingelsesløst at efterkomme henvendelsen fra et enigt færøsk Lagting den 22. november 2001 om at afskaffe dødsstraffen, som har været gældende på Færøerne som en del af den gamle danske militære straffelov, og dels ved den 27. marts 2003 at indføre den nye danske militære straffelov på Færøerne uden om Lagtinget. Dette forløb er efterfølgende blevet fordømt af et enigt Lagting og har skadet forholdet mellem Danmark og Færøerne.

Efter Enhedslistens opfattelse er der kun én måde at gøre skaden god igen på, nemlig ved at ophæve den nylig indførte danske militære straffelov på Færøerne og i stedet indlede fordomsfrie og reelle forhandlinger med det færøske Lagting om spørgsmålet.

På den baggrund – og idet der henvises til Enhedslistens indlæg i debatten i Folketingssalen den 14. maj 2003 – vil Enhedslisten stemme for beslutningsforslaget ved 2. (sidste) behandling.

Tjóðveldisflokkurins medlem af udvalget bemærker, at juridisk har Færøerne en ældgammel særstilling og har således aldrig været en fuldt integreret del af Danmarks jurisdiktion. Derved er Færøerne en selvstændig juridisk enhed. Dette er der bred politisk enighed om på Færøerne, og indtil nu har man fra dansk side respekteret dette hævdvundne synspunkt med ganske få undtagelser.

Den politiske delegation, der forhandlede hjemmestyreløven på plads for Færøerne, havde et bundet mandat fra det daværende Lagting, hvor man gjorde det ganske klart, at ingen love kunne bekendtgøres at være gældende for Færøerne uden Lagtingets behandling og samtykke. Man opnåede ikke den ønskede vetoret i loven, men § 7 i hjemmestyreløven har indtil nu været fortolket som om, at dette var tilfældet. Dette synspunkt har man respekteret fra dansk side i 55 år med et par undtagelser. Hjemmestyreløven er en folketingslov, som ifølge denne tolkning er brudt med den danske regerings ensidige bekendtgørelse af bl.a. den militære straffelov den 27. marts 2003. Derudover er en opbygget praksis og ikke mindst en højt respekteret sædvane i lovsamarbejdet imellem landene blevet brudt, såfremt beslutningsforslaget ikke bliver vedtaget i Folketinget.

Den færøske styrelseslov er også blevet brudt med denne handling. § 47 siger ganske klart, at alle love, der skal gælde for Færøerne, skal igennem den samme behandlingsprocedure i Lagtinget.

Den 22. november 2001 stemte et enigt Lagting for et lovforslag fra Landsstyret, der havde til hensigt at ophæve den militære straffelov fra 1937. Denne færøske politiske vilje har den danske regering siddet overhørig indtil den 27. marts 2003, hvor man ophævede loven fra 1937 ved at bekendtgøre loven fra 1973 at være gældende for Færøerne. Denne handling bliver betragtet med

så stor alvor i det parlamentariske liv på øerne, at fire partier fremlagde et forslag i Lagtinget, der havde til formål at ophæve lovpakken, der bl.a. indeholdte den militære straffelov, og som blev bekendtgjort at være gældende for Færøerne. Den 2. maj 2003 blev forslaget enstemmigt vedtaget. Den 8. maj 2003 ekspederede lagmanden, Anfinn Kallsberg, sagen videre fra lagmandskontoret, hvor han henstillede til regeringen, at omtalte love blev ophævet for Færøerne.

Idet en folketingslov, hjemmestyreløven, er brudt, den færøske styrelseslov er brudt og sædvanen i lovsamarbejdet er brudt, er det Tjóðveldisflokkurins holdning, at Folketinget nu er den eneste instans, der har mulighed for at »normalisere« forholdene imellem landene på ny, og det gøres kun ved at vedtage beslutningsforslaget. Sker det ikke, søger man en unødigt konflikt, som man burde tilstræbe at undgå, nu da forholdene imellem landene tilsyneladende er ved at udvikle sig i en noget mere harmonisk retning. Så meget burde man have lært af kriseårene og den danske politiske håndtering af situationen i kølvandet på disse.

Under behandlingen af beslutningsforslaget har det været fremført fra regeringen, at det er nødvendigt med samme lovgivning for militærpersonel både i Danmark og på Færøerne, og derfor har regeringen sat disse love i kraft. For det første er dette i strid med opfattelsen i Lagtinget og hos landsstyrets jurister, som har understreget, at de ikke finder noget belæg for militær straffelovgivning på Færøerne. For det andet har regeringen ikke blot sat den militære straffelov i kraft for Færøerne, men tillige love og bekendtgørelser, som griber direkte ind i civilbefolkningens rettigheder, bl.a. bekendtgørelsen om at stille bygninger og materiel til rådighed for militæret. Det må betragtes som et klart brud på demokratiske principper og brud på menneskerettighederne, at en regering, som ikke er valgt af det færøske folk, ensidigt sætter love og regler i kraft, som griber ind i ejendomsretten og den enkeltes dispositionsret.

Slipper regeringen afsted med denne handling, så mener man på Færøerne, at Lagtinget er sat mindst 55 år tilbage i tiden. Hjemmestyreløvens § 7 har fået en ny fortolkning under denne regering, som helt klart har til formål at undergrave hævdvunden færøsk kompetence på lovgivningsområdet. Og det værste er nok tillidsbrud-

det imellem parterne. Folketinget kan rage ka-stanjerne ud af ilden igen ved at vedtage forslaget. Derfor indstiller Tjóðveldisflokkurin beslutningsforslaget til vedtagelse.

Lisbeth L. Petersen (V) bemærker, at for Sambandspartiet er det helt grundlæggende, at ingen rigslov skal sættes i kraft på Færøerne, uden at den først er forelagt Lagtinget. Ved de forudgående forhandlinger om hjemmestyrelovens indhold var dette punkt et vigtigt anliggende for Sambandspartiet. Sambandspartiet lægger stor vægt på, at dette princip respekteres.

Den gamle praksis med, at rigslove skal forelægges hjemmestyret til betænkning, har normalt ikke voldt problemer. At denne praksis nu er brudt for anden gang, er meget beklageligt.

Mindretallet kan ikke tilslutte sig motivationen for beslutningsforslaget. Hjemmestyreloven er for mindretallet ikke kun jura, men en politisk aftale.

Når forslagsstilleren siger, at landsstyret ikke havde kendskab til lovforslagene, er dette heller ikke korrekt. Af korrespondancen mellem den danske forsvarsminister og lagmanden på Færøerne fremgår det, at lagmanden var vidende om de love og bekendtgørelser, der var behov for at kundgøre på Færøerne. Men det er en kendsgerning, at Lagtinget ikke blev informeret.

Det centrale princip i denne sag, nemlig princippet om, at Lagtinget skal informeres, er ikke blevet fulgt.

At der er sket brud på proceduren, kan ikke bortforklares.

Mindretallet er dog glad for at kunne konstatere, at der blandt de fleste partier i Folketinget er en erkendelse af, at en gammel praksis er brudt, og samtidig en forståelse for, at der fastlægges en fremtidig procedure, så lignende misforståelser og problemer undgås.

Det er også vigtigt at præcisere, at den militære straffelov ikke tvangsomfatter den almindelige befolkning, men alene dansk militær på Færøerne.

Ved førstebehandlingen af beslutningsforslaget har mindretallet fået tilkendegivelser fra dansk side, som har overbevidst mindretallet om, at vi kan fortsætte samarbejdet i rigsfællesskabet med gensidig tillid og respekt.

Sambandspartiet har ikke ændret holdning siden den enstemmige vedtagelse i Lagtinget den 2. maj 2003, og af principielle grunde kan mindretallet derfor stemme for forslaget med ovenstående bemærkninger.

Kristeligt Folkeparti, Inuit Ataqatigiit og Siumut var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

Ulrik Kragh (V) Freddy Dam (V) Pia Larsen (V) Lisbeth L. Petersen (V) Jens Rohde (V)

Peter Skaarup (DF) Poul Fischer (DF) nfm. Pia Christmas-Møller (KF)

Knud Erik Kirkegaard (KF) Henrik Sass Larsen (S) Ole Stavad (S) Frank Jensen (S)

Poul Nyrup Rasmussen (S) Tórbjørn Jacobsen (TF) Morten Homann (SF)

Morten Helveg Petersen (RV) fmd. Pernille Rosenkrantz-Theil (EL)

Kristeligt Folkeparti, Inuit Ataqatigiit og Siumut havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	56*	Enhedslisten (EL)	4
Socialdemokratiet (S)	52	Kristeligt Folkeparti (KRF)	4
Dansk Folkeparti (DF)	22	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	16	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	12	Siumut (SIU)	1
Det Radikale Venstre (RV)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1

---

* Heraf 1 medlem valgt på Færøerne

Bilag 1**Oversigt over bilag vedrørende B 149**

Bilagsnr.	Titel
1	1. udkast til betænkning
2	2. udkast til betænkning
3	3. udkast til betænkning